

Tórgarð: Tann stóri byggimeistarin

Tórgarð er eitt sera kent navn í Føroyum innan ymisk øki. Í dag er tað serliga innan mentan, men tann upprunaligi Tórgarð var kendur sum byggimeistari og arkitekt

Óli Jacobsen

Hans Christoffer Wenningsted Tórgarð var føddur í 1885. Hann vaks upp á Tórgarði. Pápin var fiskimaður, og tey livdu av útróðri og jarðarbrúki á stóru Tórgarðs-trøðni. Sum ungur drongur fór Hans í timburlæru hjá Dia í Ólastovu, sum var pápi Kristian Djurhuus, ið seinni gjørdist løgmaður. Hetta kann hava gjørt sítt til, at Tórgarð seinni gjørdist virkin sambandsmaður bæði á løgtingi og í býráði.

Í 1907-08 var hann á háskúlanum í Vallekilde, har hann stóð sveina-royndina. Síðani var hann í meist-aralæru á Falster og arbeiddi síðan eina tíð hjá einum donskum arki-tekti. Umleið 1910 kom hann aftur til Føroya at virka sum helst fyrsti arkitekt

ur í Føroyum. Hansara fyrstu tekningar kunnu tíðarfestast til 1909 og tær seinastu til 1957, árið hann doyði. Talið av skrásettum tekningum hjá Tórgarð eru ikki færri enn 1.392.

Tórgarð framdi nógv og torfór stórverk. Óivað størsta og mest krevjandi uppgáva hansara var Dr.

Alexandrines Hospital, sum varð bygt árinum 1921-1924.

Minningarorð í Dimmalætting

Hósmorgunin varð H.C.W. Tórgarð arkitekt heimkallaður aftaná drúgva sjúkralegu, 71 ára gamal. Longu á ungum árum, tá ið hann var í timburlæru, sýndi hann sjáldsamar sjálvstøðugar gávur. Hann var eins tittur í hondunum til at tekna sum at smíða, og hartil hevði hann ríkan listarans, sum helst hevði ført til nógv meira, høvdu ráðini verið til tað.

Tann stóra røringin, sum íbirtist í tíðini um 1906 og helt á árinum aftaná fleyt mest sum bara omaná. Men unglingar vóru ímillum, sum í staðin fyri at gerast vónbrotnir av øllum tí tóma málageipi, tóku seg saman og bendu tað besta í røringini at praktiskum virki. Millum hesar var Hans á Tórgarði, sum hann vanligi var róptur í Havn. Saman við samhugaðum ungum, til dømis tí serhegnisliga Magnus á Kamarinum, stovnaði Hans fyrsta vetrarskeið í tekning.

Undirvísingin í hesum skeiði,

VALBORG W-TÓRGARÐ
DEYÐ 26. OKTOBER 1927
39 ÁRA GOMUL

H.C.W. TÓRGARÐ
ARKITEKTUR
DEYÐUR 18. MARS 1957
71 ÁRA GAMAL

sum var fyrsti kvøldskúli í Føroyum, kom at roynast ungum føroyskum handverkarum til stóra hjálp seinni í tíðini. Men um somu tíð búnaðust teir ungu sjálvbodnu lærarar eisini munandi í kynstrinum í Føroyum, sum alla staðni vuku í stórum fólks krøv til betur hóskandi hús enn tey, sum forfedrarnir bygdu.

Men Hans sá tað vakra og til náttúrúna samtykkiliga í tí gamla byggingarlagnum. Hann setti sær fyrri at skipa ein arkitekt, sum bæði kom teimum nýggju nútíðar-krøvunum á mæti og fasthelt sam-band ið við gamalt byggingarlag. Hann gav í hesum sambandi út bókina “Føroysk hús”.

Hann hevði altíð ans fyri al-mennum viðurskiftum. Hann var ikki bert virksamur innan býráðið í føðibýi sínum, har hann, nú hann doyði, sat í teirri teknisku nevndini. Hann var býráðslimur í 21 ár. Hann var eisini eitt stutt áramál (1918-1924) limur av Føroya Løgtingi valdur av Sambandsflokkinum í teirri tíðini hesin flokkur var mentur at seta tveir umboðsmenn inn á ting í Suðurstreym.

Hóast lagnan royndist honum tung, tyngri enn mongum øðrum, átti Hans kortini lívstreysti sum fáur. Og iðin var hann allar dagar, antin streymurin rak við ella andstroymt var. Sjálvt nú, hann visti, at dagar hansara vóru taldir, gav hann seg ikki undir kostirnar, men var ótolin at koma fram aftur fyri at halda fram við stórarbeiðum, ið vóru í gongd ella stóðu fyri at skula gerast.

H.C.W. Tórgarð var ið ið og ágrytið fólk, og tað gevur ikki bara vinir í lívinum. Men eingin er hann, sum ikki við deyðsboðunum av honum

kennir á sær, at við honum fór eitt sindur av tí sermerkta við tí gomlu Havnini í grøvina. Og tað nítir.

Georg L.Samuelsen

Dagblaðið skrivaði

Hóast tað ikki kom óvæntað, kendist tað sárt, tá deyðsboðini av H.C.W. Tórgarð arkitekti frættust mánadagin, og fløggini vórðu drigin á hálva stong.

71 ár verður ikki hildin at vera høgur aldur nú á døgum, og Tórgarð var hartil so virkisfúsur og livandi av sinnalag, at ein neyvan hugsaði um aldur í samband við hann.

Við teirri fjølbroyttu vitan og kunnleika Tórgarð hevði til fyrireikan og stjórnar av arbeiðsfyrirøkum av ymiskum slag, var tað bert náttúrligt, at eisini hitt almenna í mong ár gjørdi nýtslu av hansara ótroyttandi arbeiðsmegi.

Sum menniskja var Tórgarð ein hollur vinur hjá teimum, sum høvdu ta eydnu at læra hann at kenna. Vinsælur vitugur og skemtingarsamur dugdi hann at seta dám á eina samrøðu, og hóast hann altíð hevði “sine meningers mod”, átti hann hetta ríka og fatandi lyndi, sum gjørdi løtur saman við honum eins og sólglottar, ið ein fegin vil minnast aftur á.

Ættin

H.C.W. Tórgarð giftist við Valborg Eide í Verkstað í Nólsoy, f. 18.10. 1888. Hon doyði bert 39 ára gomul tann 26.10. 1927.

Børnini vóru:

Jens (1920-2007). Búði og giftist í Danmark við Karen Johanne Simonsen. Tey finga 3 børn.

Axel (1923-2011). Kendur sum prestur, skald og sum fyrsti stjóri í útvarpinum. Giftist við Margrethu Danielsen úr Miðvági. Tey finga 3 børn.

Poul Andreas Eide (1923-1970.) Hann var víburabróður Axel. Vaks upp hjá mostir síni Mariu Eide. Var kendur sum ein framúr kvøðari. Giftist við Hjørdis Thomsen av Geilabø í Norðragøtu. Tey doyði bæði í besta aldri. Tey áttu 2 børn.

Martin f. 1925. Er eisini kendur sum ein framúr kvøðari og hevur fingið fleiri virðislønir fyri tað. Giftist við Signhild Jacobsen úr Nólsoy. Tey finga seks børn.

Hansemann (1927-1994). Var handilsmaður og undangongumaður at geva út plátur við føroyskum tónleiki. Giftist við Onnu Elisabeth Poulsen úr Øravík. Tey finga ein son.

Elinborg (1917-2001). Var gift við prestinum Salomon Joensen. Tey finga 3 børn.

Anna (1918-2008). Giftist við Arna Brattaberg í Vági. Tey finga seks børn.

Egon Hansen skrivur í síni Nólsoyarsøgu, at eitt eyðkenni fyri fleiri í Eideættini er listarligar gávur innan sang, kvøðing og frásøgukynstur. Tað tykist, sum hetta serliga kemur til sjóndar í Tórgarðs-ættini. Mangt bendir á, at hetta fyri ein part er arður av Lambamyri í Nólsoy.

olijacobsen@olivant.fo

Komandi partur

Í komandi parti verður greitt frá ættini hjá Rasmus á Háskúlanum í kirkjugarðinum

Valborg og Hans Chr. Tórgarð

Børnini hjá Valborg og Hans Chr. Tórgarð:
Aftanfyrri. Vinstru megin frá: Hansemann, Martin, Elinborg, Aksel.
Frammanfyrri: Anna, Jens, Poul